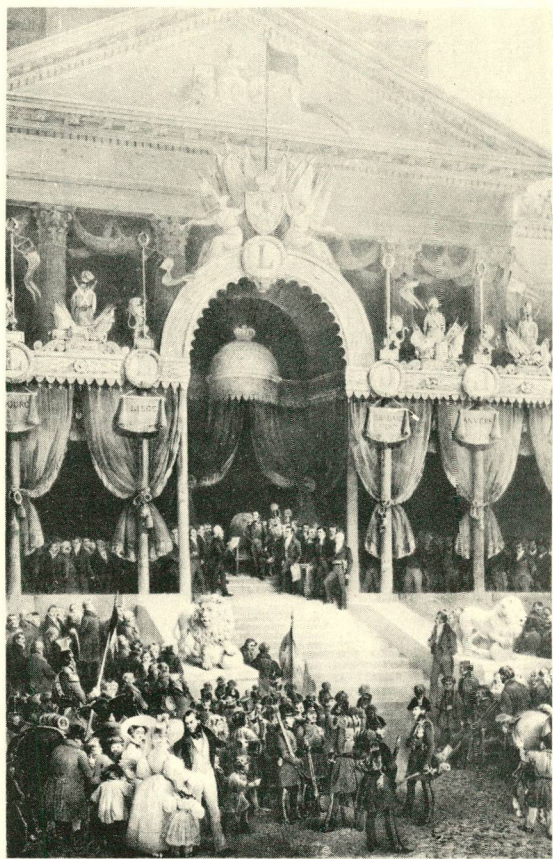

LEOPOLD I van Sachsen Coburg-Gotha, eerste koning der Belgen (Coburg 16 december 1790 - Laken 10 december 1865).

Derde en jongste zoon van hertog Franz von Sachsen Coburg-Saalfeld (in 1825 wegens gebiedsruil herdoopt in Sachsen Coburg-Gotha) en van hertogin Augusta von Reuss Ebersdorff. Ontmoette in 1810 Napoleon te Fontainebleau; huwde in 1816 met kroonprinses Charlotte van Engeland, die in 1817 met haar eerste kind in de bevalling bleef; weduwnaar op het kasteel Claremont bij Londen, tot hij in 1831 door Palmerston voor de troon van België werd aanbevolen. Legde de eed van trouw aan de Grondwet af te Brussel op 21 juli 1831, verloor in augustus daaropvolgend de Tiendaagse Veldtocht tegen Nederland; huwde in 1832 met Louise-Marie, dochter van Louis-Philippe; aanvaardde in 1839 de XXIV Artikelen die de weg effenden naar een betere verstandhouding met Nederland; sloot in 1844 een gunstig handelsverdrag af met de Duitse Zollverein; tijdens de revolutionaire beroeringen van 1848-'49 bleef hij kalm en vastberaden, echter niet zonder afstand te hebben overwogen. Hij overleed in 1865; zijn stoffelijk overschot werd gedurende zeven jaren in een sacristiegebouw van de oude kerk te Laken geborgen (als protestant mocht hij niet naast zijn overleden echtgenote in een Rooms-Katholieke kerk worden bijgezet), tot het in 1872 naar de koninklijke crypt onder de nieuwe kerk aldaar werd overgebracht. Opgegroeid in een verarmde hofhouding, heeft Leopold I steeds de nawerking daarvan ondergaan. Zijn drang naar geld was spreekwoordelijk: Keizer Franz-Josef noemde hem „de oude vrek”. Zijn paternalisme wilde hem België als een privé-domein

doen beheren, waarin hij faalde wagens de nieuwe, liberalistische stromingen: hieruit vallen talrijke conflicten met zijn ministers te verklaren, van wie hij sommige als het ware politiek leegperste (J.B. Nothomb, S. van de Weyer, P. de Decker). Religieus onverschillig, steunde hij vooral de Roomse Kerk, waarin hij een garant van zijn troon zag. Hij was een gepassioneerd huwelijksmakelaar. Koningin Victoria was nooit een Engelse grootheid geweest zonder zijn directe bemoeiing. Kinderen, nichten, neven introduceerde hij bij de Habsburgers, de Hohenzollerns, in Portugal, Frankrijk, Engeland. Zijn internationale belangstelling werd meteen een dienende kracht voor België. Zijn ministers vertrouwden in zijn diplomatieke flair en allure, waarbij hij zijn stekelig, soms onzeker karakter beheerste. Zijn vlotte kennis van Duits, Engels en Frans bevorderde zijn ondernemingen. Aldus stabiliseerde hij de jonge Belgische staat inwendig en uitwendig, hoewel hij in Palmerston, Napoleon III en Bismarck nijldige tegenspelers trof.

Inhuldiging van koning Leopold I op 21 juli 1831.

Leopolds houding tegenover Vlaanderen en Nederland moet uit meer dan een hoek worden gezien. Daar hij Duits van afkomst was, bleef zijn omgangstaal het Duits, ook aan het Hof te Brussel. Zijn privé-secretarissen waren Chr. Fr. von Stockmar – een Coburgse arts die de Vlaamse aangelegenheden goed kende – en de Bruggeling J. van Praet. Zijn napoleontische belevenissen deden hem Frankrijk zijn leven lang als een kruitvat beschouwen, waartegen hij zijn troon en zijn land moest beveiligen. De spanning tussen Noord en Zuid sinds 1830 beschouwde hij als een historisch incident dat liefst vergeten werd. Dit alles beïnvloedde

zijn houding en opzichte van de cultureel-Vlaamse beweging en van Nederland. Conscience steunde hij bij de aanvang van diens literaire carrière; hij stelde hem aan tot leraar Nederlands voor de prinsen; Conscience heeft deze functie echter nooit uitgeoefend; de schilder G. Wappers ging als Antwerps sinjeur het paleis te Brussel in en uit. „Vermits er in België meer dan één lands-taal bestaat”, sprak de vorst tot Conscience, „is het goed dat men zich van beide bedient tot algemene verheffing van het volk en tot steun van onze ‚nationaliteit’”. Die steun was tégen Frankrijk bedoeld. In dezelfde zin streefde hij naar toenadering met Nederland, niettegenstaande veel onbegrip vanwege land en ministers. De orangistische putsch te Brussel in 1841 wilde hij door het gerecht met kiesheid ten overstaan van de Nederlandse dynastie behandeld zien. Na 1849 kwam het tot persoonlijke contacten tussen Leopold en de Oranje-dynastie. Zijn „flamingantische” premier Pieter de Decker beschouwde hij in de jaren vijftig niet alleen als een dienaar van zijn conservatieve ideeën, maar ook als een buffer voor zijn stijgend wantrouwen tegen Napoleon III. Toch verspeelde hij een deel van de Antwerpse sympathie voor zijn dynastie door zijn diplomatieke houding ten overstaan van de Meetingpartij, die zich tot een „flamingantische” partij ontwikkelde.

LITERATUUR: Ernest Freiherr von Stockmar, *Denkwürdigkeiten aus den Papieren des Freiherrn Christian Friedrich von Stockmar* (1872); - E.C. Corti, *Leopold von Belgien. Sein Weltgebäude Koburger Familienmacht* (1922); - L. de Lichtervelde, *Leopold Ier et la formation de la Belgique contemporaine* (1929); - Fr. van Kalken, *Commotions populaires en Belgique 1834-1888* (1936); - P.J. van Winter, *België en Nederland in het begin van 1848*, in *Nederlandsche historiebladen*, jg. 3 (1941); - C. Bronne, *Leopold Ier et son temps* (1942); - Brison D. Googh, *Belgium and the February Revolution* (1963); - A. Simon, *Leopold Ier* (1963); - P. Vermeir, *Leopold I. Mens, Vorst en Diplomaat*, 2 dln. (1965-'67); - P. Vermeir, *König Leopold I. Persönlichkeit und Leistung des bedeutendsten Staatsmannes aus dem Hause Coburg in neuer Sicht* (1965); - Dr. de Bruyne, *Leopold I en Roeselare* (1966).

PIET VERMEIR